

Michał Leciak

"Wykroczenia drogowe. Komentarz",
Ryszard A. Stefański, Kraków 2005 :
[recenzja]

Palestra 51/1-2(577-578), 181-184

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wewnętrznego tak, aby ułatwiało ono skuteczne funkcjonowanie Trybunału. Analizując statut Trybunału i stworzonej na jego podstawie perspektywie przyszłych działań, nie sposób się nie zgodzić ze stwierdzeniem Auterek, iż Trybunał ten powinien być elastyczną, żywą instytucją, dostosowującą się do zmiennych potrzeb społeczności międzynarodowej w kontekście szeroko pojętej sprawiedliwości i praworządności.

Należy stwierdzić, że recenzowana książka jest bez wątpienia niezmiernie interesująca. Spełnia przy tym założony cel, jakim jest prezentacja problematyki międzynarodowej współpracy w zwalczaniu przestępczości. Rozważania Auterek poparte zostały szeregiem cennych informacji na temat działania organów i organizacji międzynarodowych. I. Gawłowicz i M. A. Wasilewska zaznaczają, iż praca ta nie wyczerpuje całej problematyki związanej z międzynarodową przestępczością i międzynarodową współpracą w jej zwalczaniu. Pomimo tego wybrany zakres tematyczny od razu zaciekawia i skłania do uważnej oraz dogłębnej lektury. Na krytyczną refleksję zasługuje jedynie fakt, iż Autorki nie wskazały adresata, do którego skierowana jest recenzowana monografia. Niemniej jednak prezentowana tematyka przedstawiona została w bardzo przystępnej formie, co powinno zachęcić do sięgnięcia po nią każdego czytelnika.

Adam Zaborski

Ryszard A. Stefański

Wykroczenia drogowe. Komentarz

Wydawnictwo Zakamycze, Kraków 2005, s. 665.

Opracowanie stanowi kolejną publikację wybitnego znawcy problematyki ruchu drogowego oraz przestępstw i wykroczeń z nim związanych. Osoby autora oraz posiadanego przezeń bogatego dorobku naukowego nie trzeba zapewne nikomu prezentować. Wystarczy tylko nadmienić, iż spod pióra Ryszarda A. Stefańskiego wyszło wiele monografii oraz licznych artykułów i glos z zakresu powyższej tematyki. Bez wahania uznać więc można postać autora za autorytet w analizowanej przezeń w niniejszej książce materii prawnej.

Zauważyć należy, iż problematyka prawa wykroczeń, a tym bardziej wykroczeń „komunikacyjnych” nie doczekała się w literaturze tylu opracowań co z zakresu prawa karnego materialnego i związanych z nim przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. Tym bardziej konieczne wręcz staje się podkreślenie, iż praca Ryszarda A. Stefańskiego jest *de facto* pierwszą monografią na rynku wydawniczym traktującą o wykroczeniach popełnianych w sferze ruchu drogowego i do tego komentującą każde z nich w sposób niezwykle kompleksowy.

Wydaje się więc, iż pojawienie się prezentowanej książki na rynku wydawnictw prawniczych wywołać winno szerokie zainteresowanie ze strony tak praktyków, jak i teoretyków prawa. Bez wahania sięgnąć po nie bowiem może zarówno sędzia, prokurator, policjant czy adwokat, jak również osoba niebędąca prawnikiem, a więc głównie uczestnik ruchu, najczęściej zapewne kierowca.

Przyjętą przez autora konstrukcję opracowania uznać należy za przemyślaną i klarowną. Wśród zasadniczych elementów książki odnaleźć można „wykaz skrótów” i „słowo

wstępne”, a następnie – w „Części pierwszej” – „ewolucję wykroczeń drogowych”, „ogólną charakterystykę wykroczeń drogowych” oraz „przedmiot ochrony wykroczeń drogowych”. W „Części drugiej” autor dokonuje właściwej analizy obowiązujących przepisów kodeksu wykroczeń, typizujących poszczególne wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, by na koniec natomiast sformułować „postulaty *de lege ferenda*” oraz zamieścić niezwykle obszerny wykaz zgromadzonej literatury.

Stwierdzić należy, iż recenzowanemu opracowaniu można bez wahania nadać przymiot poprawności. Godzi się wskazać, że jego twórca analizuje obowiązujące unormowania prawne i przeprowadza trafne wywody na ponad sześćuset stronach książki. Tak obszerny zakres treściowy przy stosunkowo niewielkim obszarze badanego materiału, w zestawieniu ze znikomą rozpiętością prezentowanych w tym zakresie w piśmiennictwie poglądów¹, wzmacnia tylko tezę o wybitnie naukowo-poznawczym charakterze książki.

Na początku pracy, w „słowie wstępnym”, autor zapoznaje czytelnika z problematyką wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, zwracając uwagę na ich nagminność i zarazem niebywałe znaczenie w życiu społecznym. Wspierając swe poglądy zamieszczonymi statystykami komunikacyjnymi dotyczącymi zarówno Polski, jak i innych krajów europejskich, wskazuje następnie na cele opracowanej monografii.

W „Części pierwszej” komentarza Ryszarda A. Stefańskiego czytelnik natrafi na interesująco i precyzyjnie sformułowane uwagi dotyczące historycznoprawnych aspektów „ewolucji wykroczeń drogowych”. Twórca opracowania sięga wstecz do początków minionego stulecia, przytaczając przepisy typizujące wykroczenia drogowe zawarte w wydanych w tym oraz w późniejszym okresie aktach prawnych. Wiele uwagi poświęca nadto zilustrowaniu procesu legislacyjnego, który nadał kształt tak poprzednim, jak i obecnie obowiązującym normom prawnym, skupiając się przy tym szeroko na zagadnieniu kontrawencjonalizacji bezwypadkowego prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. Dalej autor dokonuje syntetycznej „ogólnej charakterystyki wykroczeń drogowych”. Typizuje pokrótce zarówno wykroczenia karalne na podstawie kodeksu wykroczeń, jak i innych ustaw, np. „Prawa lotniczego” czy ustawy o transporcie kolejowym, aby następnie rozstrzygnąć pewne zagadnienia terminologiczne związane z treścią konkretnych przepisów kodeksu wykroczeń. Na koniec „Części pierwszej” autor zwięźle przedstawia natomiast kwestię przedmiotu ochrony wykroczeń drogowych, trafnie konstatując, iż do jego określenia może prowadzić dopiero analiza okoliczności konkretnej sprawy².

Rozważania podjęte w „Części pierwszej” stanowią dobry wstęp do właściwej analizy przepisów kodeksu wykroczeń dotyczących wykroczeń drogowych, której autor dokonuje w „Części drugiej” pracy. Stanowi ona szczegółowy komentarz, w którym omawia się z dużą dokładnością wykroczenia: nieoznaczenia przeszkody w ruchu drogowym (art. 84 k.w.), samowolnej zmiany znaku (art. 85 k.w.), sprowadzenia zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym (art. 86 k.w.), prowadzenia pojazdu w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka (art. 87 k.w.), prowadzenia lub pozostawienia pojazdu bez wymaganego oświetlenia (art. 88 k.w.), dopuszczenia do przebywania dziecka na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania (art. 89 k.w.), tamowania lub utrudniania ruchu drogowego

¹ Zob. choćby A. Marek, *Prawo wykroczeń*, Warszawa 1999, s. 145–151.

² R. A. Stefański, *Wykroczenia drogowe. Komentarz*, Kraków 2005, s. 57.

(art. 90 k.w.), zanieczyszczenia drogi (art. 91 k.w.), niestosowania się do znaku lub sygnału drogowego (art. 92 k.w.), nieudzielenia pomocy ofierze wypadku drogowego (art. 93 k.w.), prowadzenia pojazdu bez uprawnień lub niedopuszczonego do ruchu (art. 94 k.w.), prowadzenia pojazdu bez posiadania wymaganych dokumentów (art. 95 k.w.), posługiwania się dowodem rejestracyjnym zawierającym dane niezgodne ze stanem faktycznym (art. 95a k.w.), dopuszczenia do ruchu nieuprawnionej osoby lub niesprawnego pojazdu (art. 96 k.w.), nieuprawnionego posiadania lub używania urządzeń i sygnałów pojazdu uprzywilejowanego (art. 96a k.w.), innego naruszenia porządku lub bezpieczeństwa na drogach publicznych (art. 97 k.w.), niezachowania ostrożności poza drogą publiczną (art. 98 k.w.), naruszenia stanu drogi publicznej (art. 99 k.w.), uszkodzenia drogi lub pasa drogowego (art. 100 k.w.), uchylania się od obowiązku oczyszczania drogi (art. 101 k.w.), uchylania się od obowiązku utrzymania w należyłym stanie zjazdów z dróg (art. 102 k.w.) oraz uchylania się od świadczeń na cele związane z komunikacją (art. 103 k.w.). Autor komentuje każdy z przepisów wedle logicznego i jasnego schematu, zakorzenionego już w strukturze pojawiających się na rynku wydawniczym komentarzy do ustaw karnych. Mianowicie, omawiając każde z dwudziestu trzech wykroczeń drogowych, rozpoczyna od wskazania przedmiotu ochrony, rozpatruje dalej stronę przedmiotową, by przejść następnie do podmiotu danego wykroczenia i jego strony podmiotowej. Dalej stara się analizować zagadnienia zbiegu przepisów, a także zbiegu wykroczeń oraz zbiegu wykroczenia z przestępstwem, by finalnie zapoznać czytelnika z problemem wymiaru kary i środków karnych za poszczególne wykroczenia. Zbliżona więc do wykładu forma rozważań autora zdaje się nadawać jego pracy istotny walor dydaktyczny.

Przyznać trzeba, że Ryszard A. Stefański w sposób niezmiernie wnikliwy komentuje poszczególne przepisy kodeksu wykroczeń, wspierając się zręcznie, gdzie to możliwe, na tezach prezentowanych w orzecnictwie Sądu Najwyższego oraz analizując i ustosunkowując się do poglądów wysuwanych w doktrynie, nie rezygnując również z aspektów prawnoporównawczych. Co istotne, nie tylko sygnalizuje problemy, ale zazwyczaj angażuje się w ich rozwiązanie. Można odnieść wrażenie, że autor z dużą łatwością porusza się pomiędzy przepisami zarówno kodeksu wykroczeń i kodeksu karnego, jak i innych ustaw, np. Prawa o ruchu drogowym oraz aktów pozaustawowych. Fakt ten świadczy z pewnością o szerokiej znajomości i zrozumieniu podjętej problematyki.

Rozważania autora finalizują zwięźle sformułowane postulaty *de lege ferenda*. Trafnie wysuwa on wnioski końcowe wynikające z rzetelnie dokonanej analizy obowiązujących regulacji prawnych, zwracając uwagę na potrzebę ingerencji ustawodawczej odnośnie do niektórych z nich. Dziwić może tylko czytelnika ubogi charakter tez końcowych, albowiem znaczna objętość poddanego analizie i skomentowanego materiału prawnego wymagać mogłaby trochę szerszych konkluzji.

Wręcz niezbędne zaś staje się zwrócenie uwagi na wyjątkowo obszerny zakres przywołanej przez autora literatury. Bez wątplenia w pozytywne zdumienie wprawi czytelnika wykaz niemal pięciuset pozycji piśmienniczych, na których między innymi autor oparł swe przemyślenia. Śmiało stwierdzić można, że lista zebranej przezeń literatury uwzględniła niemal wszystkie co istotniejsze opracowania z zakresu omawianej problematyki, jakie ukazały się głównie w ostatnich dziesięcioleciach na rynku wydawniczym. Toteż stanowić może pomocne źródło informacji dla innych autorów, zajmujących się niniejszą tematyką, jak i zwykłych czytelników, pozwalając na poszerzenie wiedzy i będąc ceną wskazówką do dalszych poszukiwań.

Podsumowując, stwierdzić należy, iż generalna ocena pracy Ryszarda A. Stefańskiego powinna być wysoka. Książka zasługuje w pełni na uwagę, i to nie z powodu jej obszerności treściowej, ale fachowej i wnikliwej analizy zawartej w niej problematyki. Podkreślić wreszcie wypada z pełną stanowczością, iż przeprowadzone przez autora rozważania zdają się mieć niezwykle istotny wymiar praktyczny, bowiem bez wątpienia przyczynią się do rozwikłania pojawiających się w praktyce problemów i ułatwią stosowanie komentowanych przepisów. Warto więc zachęcić szeroką rzeszę czytelników do sięgnięcia po monografię Ryszarda A. Stefańskiego, z której każdy zainteresowany uzyska kompleksową wiedzę na temat szeroko w końcu wplecionych w życie społeczne wykroczeń drogowych.

Michał Leciak